

فصلنامه مطالعات حقوق

Journal of Legal Studies

شماره بیست و پنجم. پاییز ۱۳۹۷، صص ۱۶۷-۱۲۶ Vol 3. No 25. 2018, p 167-176

ISSN: (2538-6395)

شماره شاپا (۲۵۳۸-۶۳۹۵)

حقوق و تکالیف شرکا اقلیت در شرکت‌های تعاونی

اعظم شریفی گزم دره^۱. مریم نقی دورباطی^{۲*}

۱. گروه حقوقه واحد بروجن، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجن، ایران.

۲. عضو هیئت علمی گروه حقوقه واحد شهرکرد دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

نویسنده مسئول

چکیده

اقلیت در شرکت‌های تعاونی نسبت کمتر سهامداران هستند که مجموع رای آن‌ها نسبت به سایر سهامداران (رای اکثریت) ناچیز است و قادر به اعمال نفوذ محسوس در اداره شرکت نمی‌باشند. در مقررات فعلی مداخله شرکا اقلیت در اداره شرکت‌های تعاونی بسیار ضعیف و کم رنگ می‌باشد و اقلیت سهامداران در شرکت‌های تعاونی می‌توانند از طریق استفاده از سیستم رای ادغامی، طرح دعوا و دعوت از مجمع عمومی توسط اقلیت مشخص شده از سهامداران، اولویت در خرید سهام جدید، استفاده از سیستم رای ادغامی در انتخاب مدیران و ضرورت حضور در جلسات عمومی در شرکت‌هایی که تعداد شرکا پایین می‌باشند تاثیر بسزایی در اداره شرکت‌ها داشته باشند. در نتیجه چنانچه اداره کنندگان شرکت با نقض مقررات قانونی بخواهند حقوق سهامداران اقلیت را نادیده بگیرند، اقلیت می‌توانند با نظرارت بر عملکرد آن‌ها احراق حق کرده و مانع سوء استفاده مدیران و سهامداران اکثریت شوند. همچنین می‌توانند با طرح دعوای کیفری توسط هریک از سهامداران با موضوع خیانت در امانت و طرح دعوای حقوقی با موضوع مطالبه خسارت و ضرر و زیان وارد به عضو از اهمال و حضور مدیران وارد شده جلوگیری کنند و با این تدابیر حقوق اقلیت در شرکت‌های تعاونی حفظ شود.

واژه‌های کلیدی: حقوق اقلیت، حقوق اکثریت، شرکت تعاونی، مدیران، مجتمع.

مقدمه

رشد سریع فناوری و گسترش پژوهه‌های عظیم عمرانی و تجاری، نیاز جامعه را به وجود شرکت‌های تعاونی بیشتر می‌کند و با ظهور رایانه و نرم افزارهای جدید، اداره شرکت‌ها حساس‌تر شده است. بنابراین شرکت تعاونی جایگاهی ویژه در میان سایر شرکت‌های تجاری موجود در نظام حقوقی ایران دارد. در این شرکت‌ها اصولاً کارکردها و مکانیزم فعالیت و اداره آن به گونه‌ای است که امکان نقش آفرینی بیشتر این شرکت را فراهم ساخته است. بررسی حقوق اقلیت سهامداران در شرکت‌های تعاونی نشان دهنده اهمیت حقوق اقلیت در این شرکت‌ها می‌باشد. در مالی که افرادی در آن شریک هستند، تمام شرکا در آن مال حق دارند و می‌توانند مال خود را به هر نحوی اداره کنند. درنتیجه برای حمایت از حقوق اقلیت سهامداران این شرکت‌ها، مصادیق حقوق اقلیت باید مشخص شود و هیچ اکثریتی نتواند اجازه تفسیر آن‌ها را داشته باشد. (حسنی، ۱۳۹۰، ص ۸۲) حمایت از حقوق اقلیت باعث دلگرمی و تشویق به حضور مردم حتی با پس اندازهای اندک، در توسعه اقتصاد کشور می‌شود. هدف شرکت‌های تعاونی با سایر شرکت‌ها فرق می‌نماید، زیرا هدف شرکت‌های سهامی عام و خاص وغیره فعالیت به منظور سود و بهره دهی بیشتر است در صورتی که هدف اصلی شرکت‌های تعاونی کمک به بهبود وضع اقتصادی و رفاه شرکا و تامین حوائج و نیازمندیهای مخصوص آن‌ها است و معمولاً در موقعی بیشتر تشکیل می‌شود که وضع اقتصادی آشفته و نامساعد باشد و به علت تورم و گرانی قدرت خرید مردم کم است و لذا برای ارائه خدمات و تولید و امکانات رفاهی، اقدام کم درآمد را تحت پوشش خود قرار می‌دهد. ضمناً این مطلب ناگفته نماند که در شرکت‌های مذکور نیز نفع و فایده مادی مورد توجه است(ساکت، ۱۳۹۶) منتهی به عنوان هدف فرعی زیرا همانطوری که اشاره شده هدف اصلی آن‌ها کمک و ارائه خدمات مناسب از قبیل دادن اجناس و اشیا به صنوف مختلفه می‌باشد، مانند شرکت‌های تعاونی کشاورزی که برای تهیه بذر مربوط و تهیه سموم و کود برای روستانیان و کشاورزانی که بنیه مالی آن‌ها خوب نیست تشکیل می‌شود و یا تعاوینهایی که برای قشر کم درآمد با قیمت مناسبی مسکن تهیه می‌نماید و یا شرکت‌های تعاونی که به همین منظور به کسبه جزء و سایر افراد وام می‌دهد تا کسب و کار آن‌ها رو به راه گردد و یا شرکت‌هایی که برای اقدام یکارکه در جستجوی کار هستند کار پیدا می‌نماید و سیاری دیگر از این قبیل شرکت‌ها. اینکه به طور مفصل به بررسی حقوق شرکا اقلیت در شرکت‌های تعاونی می‌پردازیم.

بيان مسئله

یکی از موضوعات مهم در حقوق تجارت بخصوص درمبخت شرکت‌های تعاونی حقوق اقلیت‌ها در این شرکت‌ها می‌باشد که متساقنه تاکنون در این باره مطالعات چندان گستردگی صورت نمی‌برفه و همان مواردی نیز که اکنون در حقوق و قانون تجارت ایران در این رابطه وجود دارد ترجمه و کپیهای از قانون تجارت اروپاییان به ویژه فرانسه می‌باشد. (ستوده تهرانی، ۱۳۸۶).

هدف شرکت‌های تعاونی با سایر شرکت‌ها فرق می‌نماید، زیرا هدف شرکت‌های سهامی عام و خاص وغیره فعالیت به منظور سود و بهره دهی بیشتر است در صورتی که هدف اصلی شرکت‌های تعاونی کمک به بهبود وضع اقتصادی و رفاه شرکا و تامین حوائج و نیازمندیهای مخصوص آنها است و عموماً در موقعی بیشتر تشکیل می‌شود که وضع اقتصادی آشفته و نامساعد باشد و به علت تورم و گرانی قدرت خرید مردم کم است و لذا برای ارائه خدمات و تولید و امکانات رفاهی، اقدار کم درآمد را تحت پوشش خود قرار می‌دهد. ضمناً این مطلب ناگفته نماند که در شرکت‌های مذکور نیز نفع و فایده مادی مورد توجه است. منتهی به عنوان هدف فرعی زیرا همانطوری که اشاره شده هدف اصلی آنها کمک و ارائه خدمات مناسب از قبیل دادن اجناس و اشیا به صنوف مختلفه می‌باشد، مانند شرکت‌های تعاونی کشاورزی که برای تهییه بذر مربوط و تهییه سموم و کود برای روستاییان و کشاورزانی که بنیه مالی آنها خوب نیست تشکیل می‌شود و یا تعاونیهایی که برای قشر کم درآمد با قیمت مناسبی مسکن تهییه می‌نماید و یا شرکت‌های تعاونی که به همین منظور به کسبه جزء و سایر افراد وام می‌دهد. تا کسب و کار آنها رو براه گردد و یا شرکت‌هایی که برای اقدار بیکار که در جستجوی کار هستند کار پیدا می‌نماید و بسیاری دیگر از این قبیل شرکت‌ها. (ساخت، ۱۳۹۶).

بررسی حقوق اقلیت سهامداران که از آنها به اقلیت مخالف هیئت مدیره نیزیاد می‌شود، و نحوه انتخاب مدیران و تاثیر آنها در وضعیت هیات مدیره شرکت هدف این مقاله می‌باشد. منظور از اقلیت در شرکت‌های سهامی نسبت کمتر سهامداران هستند که مجموع رای آنها نسبت به سایر سهامداران (رأی اکثریت) ناچیز است و قادر به اعمال نفوذ محسوس درداره شرکت نمی‌باشد. این اقلیت دارای نسبت‌های گوناگونی بوده که هریک قابل تأمل است. در کل مقصود از این مقاله، تبیین و قانونی شناختن حقوق این اقلیت می‌باشد که هر ترتیب جزئی از یک مجموعه بوده و چه برمی‌کار قانون و چه در ترازوی عدالت دارای حقوقی محفوظ در تعیین سرنوشت خود و اموالشان هستند (ستوده تهرانی، ۱۳۸۶). مبنای این تفکر که اقلیت ناچیز دارای حقوقی در انتخاب مسیر دارایی خود در شرکت می‌باشند، از ذات وجودی شرکت سرچشمه می‌گیرد. مشارکت در شرکت به صورت اشاعه می‌باشد، اولین و مهمترین نکته‌ای که از این جمله قابل درک این است که در مالی که در آن افرادی شریک هستند تمام شرکا حقی در آن مال دارند و می‌توانند مال خود را به نحو دلخواه اداره نمایند. حقوق نوین نیز راه حل مناسبی برای اعمال این حق ارائه داده است.

ضرورت و اهمیت تحقیق

با اداره کردن شرکت براساس نظر اکثریت کمتر به حفظ حقوق اقلیت توجه می‌شود و در مواردی حتی منجر به سوء استفاده از قدرت خود علیه اقلیت می‌شود. بنابراین باید زمینه‌ای ایجاد شود تا اقلیت اطمینان پیدا کنند که حقوقشان مورد سوء استفاده قرار نمی‌گیرد. مشارکت در شرکت به نحو اشاعه است، بنابراین در مالی که در آن افرادی شریک هستند تمام شرکاء در آن مال حقی دارند و می‌توانند مال خود را به نحو

دلخواه اداره کنند. درواقع، اصل شرکت موید این نکته است که شرکاً اقلیت هرچند حصه کمتری داشته باشند باید با اندازه سهمشان در اداره شرکت تاثیرگذار باشند و این از ذات وجودی شرکت سرچشمه می‌گیرد. بنابراین برای حمایت از حقوق شرکاً اقلیت باید راهکارهایی درنظر گرفته شود تا حقوق اقلیت در برابر اکثریت حفظ شود.

اهداف تحقیق

مهمترین اهداف نگارنده عبارت است از:

بررسی ابزارهای قانونی که تضمین کننده حقوق شرکاء اقلیت در شرکت‌های تعاونی می‌باشد، همچنین ارائه راهکارهای عملی جهت برطرف کردن ایرادات و نواقص قوانین موجود و ارائه راهکارهایی به سهامداران اقلیت که با استفاده درست از ابزارهای قانونی حقوق خود را در برابر اکثریت تضمین کنند.

سوالات و فرضیه‌های تحقیق

سوالات اصلی تحقیق

سوال اصلی:

۱. در مقررات فعلی مداخله شرکاً اقلیت در اداره شرکت‌های تعاونی به چه میزان است

سوال فرعی:

۲. اقلیت سهامداران باجه ابزارهایی می‌توانند در اداره شرکت‌های تعاونی تاثیرگذار باشند؟

پاتوجه به سوالهای اصلی تحقیق، فرضیه‌های تحقیق به صورت زیر به اثبات خواهد رسید:

فرضیه اصلی:

در مقررات فعلی مداخله شرکادار اداره شرکت‌های تعاونی بسیار ضعیف و کمرنگ می‌باشد.

فرضیه فرعی:

۱. طرح دعوا و دعوت از مجمع عمومی توسط اقلیت مشخص شده از سهامداران، اولویت در خرید سهام جدید، استفاده از سیستم رای ادغامی در انتخاب مدیران و ضرورت حضور در جلسات عمومی در شرکت‌هایی که تعداد شرکاء پایین می‌باشد از ابزارهای تاثیرگذار سهامداران اقلیت در اداره شرکت‌ها هستند.

پیشینه تحقیق

هرچند تحقیقی با موضوع این پایان نامه انجام نشده اما به طور پراکنده در کتب و مقالات نویسنده‌گان برجسته حقوق شرکت‌های، به حقوق سهامداران اقلیت در شرکت‌های تجاری پرداخته شده است: به عنوان نمونه کتاب حقوق شرکت‌های تجاری دکتر محمد رضا پاسبان که در بحث نخست به اقسام شرکت‌های سهامی و وجهه تمایز آنها همچنین شیوه تاسیس، میزان سرمایه، شمار سهامداران و تعداد مدیران پرداخته شده است، همچنین مقاله ایشان تحت عنوان بازرگانی شرکت‌های سهامی در حقوق ایران و انگلیس، محمود عرفانی در جلد دوم حقوق تجارت راجع به ماهیت پذیره نویسی بحث کردند و تعریف پذیره نویسی را ارائه کردند: پذیره نویسی تعهد ساده‌ای است که پذیره نویس را متعهد می‌کند تا آورده را در حدود مبلغ قید شده در ورقه تعهد سهم تادیه نمایدو در مقابل چنین تعهدی، حق دریافت سهام پس از تشکیل شرکت و استفاده قانونی از آن ایجاد می‌گردد. مقاله حقوق اقلیت در شرکت‌های سهامی و تعاونی از هاله ثمری که ایشان در این مقاله راجع به حقوق اقلیت شرکا در شرکت سهامی بحث کردند، دکتر حسن حسنه در کتاب حقوق تعاون این است که ایشان حقوق و وظایف را که شرکا در شرکت‌های تعاونی بر عهده دارند و همچنین وظایف و اختیارات بازرگان، مجمع عمومی موسس، مجمع عمومی عادی و مجمع عمومی فوق العاده را مورد بحث قرار داده است، دکتر افتخاری در کتاب شرکت‌های تجاری راجع به وظایف و اختیارات هیئت مدیره، مدیران، بازرگان، مدیرعامل و مجمع عمومی عادی، فوق العاده و موسس بحث کرده است.

(پاسبان، ۱۳۸۹)

حقوق شرکا اقلیت در شرکت‌های تعاونی

عضویت در شرکت‌های تعاونی حقوق، تکالیف و مسئولیت‌هایی برای عضو ایجاد می‌کند که در ادامه آن‌ها را بررسی می‌کنیم: حقوق عضو در شرکت تعاونی به شرح زیر است:

حق استفاده از خدمات شرکت

عضو حق دارد از خدمات، امکانات و تسهیلاتی که شرکت تعاونی ارائه می‌کند بهره‌مند شود. استفاده از خدمات شرکت تعاونی حقی است که طبیعتاً در اثر عضویت در شرکت تعاونی برای عضو ایجاد می‌شود؛ نمی‌توان وی را از این حق محروم ساخت و نیز نمی‌توان در استفاده از آن تبعیض یا محدودیتی قائل شد. ترجیح دادن برخی از اعضاء بر دیگران در استفاده از این حق، ترجیحی بلاهرچح است که مجاز نیست.

(ساکت، ۱۳۸۶)

حق حضور در مجمع عمومی و حق رای

هر عضو شرکت تعاونی حق حضور و ابراز رای در مجمع عمومی شرکت را دارد. این امر از بیان قانون که می‌گوید: مجمع عمومی از اجتماع اعضای تعاونی یا نمایندگان تمام اختیار آن‌ها به صورت عادی و فوق

العاده تشکیل می شود و هر عضو بدون در نظر گرفتن میزان سهم فقط دارای یک رای است، (رجوع شود به ماده ۳۰ قانون بخش تعاونی) مستفاد می شود. بنابراین عضو شرکت تعاونی حق دارد در مجمع عمومی عادی یا فوق العاده شرکت تعاونی حاضر شود و درباره امور مطروحه در آن رای خود را ابراز دارد. هر عضو فقط دارای یک رای است. عضو می تواند حق حضور در مجمع و حق رای خود را به فردی دیگر به عنوان نماینده تام الاختیار خود واگذار کند؛ به عبارت دیگر حضور در مجمع و ابراز رای عضو ممکن است اصالتا یا وکالتا باشد. حق رای شامل کلیه اموری می شود که در مجامع عمومی مطرح و درباره آنها تصمیم گیری می شود. هیچ کس نمی تواند علاوه بر رای خود بیش از یک رای با وکالت داشته باشد؛ مگر در شرکت های تعاونی بزرگ (شرکت هایی که تعداد اعضای آنها بیش از ۵۰۰ نفر است) که هر کس می تواند علاوه بر رای خود، دو رای با وکالت داشته باشد. (پاسبان، ۱۳۸۹)

حق نظارت

هر عضو شرکت تعاونی در تمام امور شرکت تعاونی حق نظارت دارد. قانون بخش تعاونی با بیان اینکه: اعضاء در کلیه امور تعاونی طبق اساسنامه حق نظارت دارند، این حق را برای اعضاء شرکت تعاونی قائل شده است. (ماده ۱۰ قانون بخش تعاونی)

حق درخواست تشکیل مجامع عمومی

اعضاء شرکت تعاونی می توانند تشکیل مجامع عمومی را خواستار شوند. برای تشکیل مجامع عمومی عادی، درخواست حداقل یک پنجم اعضاء و برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده درخواست حداقل یک سوم اعضاء لازم است. (رجوع شود به تبصره ۱ اصلاحی مصوب ۱۳۷۷). این درخواستها باید به هیئت مدیره تقدیم شود.

حق انتخاب شدن به عضویت هیئت مدیره و بازرسی

عضو شرکت تعاونی در صورت واجد بودن شرایطی که در قانون بخش تعاونی (رجوع شود به ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی) و اساسنامه شرکت تعاونی مقرر است، می تواند به همراه مدارک مربوط، درخواست نامزدی خود را برای انتخاب شدن به عضویت هیئت مدیره یا سمت بازرسی به شرکت تعاونی تسلیم کند و در صورتی که از طرف مجمع مربوط واجد شرایط تشخیص داده شود، شرکت کند. (رجوع شود به "دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونیها و اتاق تعاون"، مورخ ۱۳۷۸).

حق انتقال سهام به عضوی دیگر

عضو شرکت تعاملی حق دارد سهم یا سهام خود را برای رعایت مقررات به سایر اعضای همان شرکت تعاملی یا افرادی که متقاضی عضویت در آن شرکت باشند و به تشخیص هیئت مدیره واحد شرایط باشند، با موافقت هیئت مدیره واگذار نمایند. (رجوع شود به ماده ۲۲ قانون بخش تعاملی).

حق بهره وری از منافع سالانه

از حقوق دیگر عضو شرکت تعاملی، بهره وری از سود خالص سالانه شرکت است. از سود خالص شرکت تعاملی در هرسال مالی، مبالغی به عناوین اندوخته اختیاطی، ذخیره قانونی، پاداشها، حق تعامل و آموزش و برداشت می‌شود و باقیمانده آن به ترتیبی که در شرایط ضمن عقد و اساسنامه پذیرفته می‌شود تقسیم می‌گردد. (رجوع شود به بند ۵ ماده ۲۵ قانون بخش تعاملی). بدین ترتیب بهره وری از سود شرکت، یکی دیگر از حقوق عضو شرکت تعاملی است. (ستوده تهرانی، ۱۳۸۶)

حق استفاده از پاداش سالانه

هر ساله در صدی از سود خالص شرکت تعاملی را به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی عادی برای پاداش به اعضا (و نیز پاداش بازرسان، مدیران و کارکنان) تخصیص داده می‌شود (رجوع شود به بند ۴ ماده ۲۵ قانون بخش تعاملی). استفاده از این پاداش براساس شرایطی که در مصوبه مجمع مذکور تعیین می‌شود، حق هریک از اعضای شرکت تعاملی است.

حق استغفا

عضو حق دارد از عضویت استغفا دهد. به موجب ماده ۱۲ قانون بخش تعاملی: "خروج عضو از تعاملی را نمی‌توان منع کرد و اختیاری است". بنابراین عضو شرکت تعاملی اصولاً هر موقع بخواهد می‌تواند از عضویت آن استغفا دهد.

حق شکایت

عضو شرکت تعاملی می‌تواند مدعی تخلف هیئت مدیره یا مدیر عامل شده، از آنها شکایت کند. شکایت به بازرگانی شرکت تسلیم می‌شود؛ همچنین عندالاقضای می‌تواند مستقیماً به مراجع قضایی مراجعه کند. شکایت عضو از جریان انتخابات اعضای هیئت مدیره یا بازرگان، به وزارت تعامل تسليم می‌شود. (مستفاد از بند ۳ ماده ۴۱ قانون بخش تعاملی، و نیز رجوع شود به "دستورالعمل رسیدگی به شکایات"، مورخ ۱۳۷۷). (حسنی، ۱۳۹۰، ص ۹۴)

تکالیف شرکا در شرکت‌های تعاونی

تکالیف عضو: یکی از شرایط عضویت، این است که داوطلب عضویت رعایت مقررات اساسنامه تعاقنی را متعهد شود. (رجوع شود به بند ۴ ماده ۹ قانون بخش تعاقنی). در همین زمینه ماده ۱۱ قانون بخش تعاقنی مقرر می‌دارد: "کلیه اعضاء مکلف اند به مسئولیتها و تکالیفی که در حدود قوانین و مقررات تعهد کرده اند، عمل کنند" (ساخت، ۱۳۸۶).

بدین ترتیب قانون مراعات مقررات تعاقنی را برای عضو واجب قرار داده است؛ ولی قابل ذکر است از آنجا که عضویت در شرکت تعاقنی، مانند عضویت در هر سازمانی، مستلزم رعایت مقررات مربوط به آن است، می‌توان گفت رعایت مقررات مربوط به شرکت تعاقنی برای عضو آن، واجب تبعی و در عدد مقدمات عقلیه است و عضو بدون بیان این ماده قانونی نیز مکلف به رعایت آن است و چنان که معلوم است، معاف بودن عضو شرکت تعاقنی از مراعات مقررات تعاقنی، به این علت که در بد و ورود به عضویت رعایت کردن آن‌ها را تعهد نکرده است، امری است که از لحاظ منطقی نمی‌توان آن را قبول کرد.

هرگاه بخواهیم مکلف بودن عضو در قبال شرکت تعاقنی را به دقت بیان کنیم، باید بگوییم که حفظ رابطه با شرکت تعاقنی و حضور در جلسات مجتمع عمومی و مشارکت در شور و تبادل نظر درباره امور مطروحة در آن و نیز مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها با ابراز رای، از جمله در انتخاب اعضا هیئت مدیره و بازرگان، از تکالیف عضو به شمار می‌رود و حتی می‌توان گفت که هرگاه به وجود عضوی در هیئت مدیره یا بازرگانی شرکت تعاقنی نیاز باشد و وی واجد شرایط عضویت و تصدی سمت در آن باشد، بر او واجب است که داوطلبی خود را برای این امر اعلام کند؛ چون وجودی را می‌توان واجب کفایی تشییه کرد.

در مورد حضور و ابراز رای در مجتمع عمومی، قانون می‌پذیرد که عضو، نماینده تام الاختیاری از طرف خود برای این کار تعیین کند؛ بدین ترتیب به عضوی که به علتی نمی‌تواند به این امور بالماشره اقدام کند، امکان می‌دهد به توسط نماینده تکلیف خود را ادا کند (ساخت، ۱۳۸۶).

مسئولیت مالی عضو. منظور از مسئولیت مالی عضو، مسئولیت وی در برابر طلبکاران شرکت تعاقنی است. از آنجا که شرکت تعاقنی شخصیت حقوقی دارد (رجوع شود به ماده ۷ قانون بخش تعاقنی) و دارایی آن جدا و مستقل از دارایی اعضا آن است، طلبکاران شرکت برای وصول مطالبات خود حق مراجعته به اعضای شرکت را ندارند. ولی هرگاه شرکت منحل شود و دارایی آن برای پرداخت همه بدھی‌های وی کافی نباشد، آیا عضو در پرداخت باقیمانده آن مسئولیت دارد و طلبکاران شرکت برای وصول باقیمانده طلب خود می‌توانند به اعضا مراجعته کنند؟ پاسخ همان است که ماده ۲۳ قانون بخش تعاقنی مقرر می‌دارد: "مسئولیت مالی اعضا در شرکت تعاقنی اگر در قرارداد ترتیب دیگری تعیین نشده باشد، محدود به میزان سهم آناناست". پس هرگاه عضو کلیه بدھی‌های سهم یا سهام خود را به شرکت تعاقنی تادیه کرده باشد، هیچ گونه مسئولیتی نسبت به باقیمانده بدھی شرکت که پس از انحلال و تقسیم دارایی آن بین طلبکاران

شرکت، پرداخت نشده می‌ماند ندارد؛ و اگر قسمتی از بهای سهم یا سهام خود را تادیه نکرده باشد، فقط برابر همان مبلغ تادیه نشده مسئول پرداخت باقیمانده بدھی شرکت خواهد بود؛ زیرا مبلغ تادیه نشده جزء دارایی شرکت است و اگر به خود شرکت تادیه نشده باشد، باید به طبکار شرکت بابت باقیمانده طلبی که از شرکت دارد پرداخت شود. همان طور که ماده ۲۳ قانون مقرر می‌دارد، می‌توان در قراردادی که بین شرکت تعاونی و اعضای آن منعقد می‌شود ترتیب دیگری شرط کرد و اعضا را در برابر بدھی های شرکت مسئول قرار داد. (حسنی، ۱۳۹۰، ص ۹۶)

نتیجه گیری

احترام به حقوق اقلیت‌ها در شرکت‌های تعاونی و تلاش در رفع تعیض و نقض حقوق حقه‌ی آنان، یکی از مسائل مهم در بحث شرکت‌های تعاونی است. در این شرکت‌ها تصمیمات با اکثریت آرا اتخاذ می‌شود و اکثریت نظر خود را بر اقلیت تحمیل می‌کنند.

با تمام این تفاصیل برخی می‌اندیشند که در مواجهه اکثریت و اقلیت همواره اکثریت برتری صد در صد و کاملی دارد به طوری که برای اقلیت هیچ نوع حق و هیچ گونه مداخله‌ای را در تصمیم گیری متصور نیستند حتی اگر اکثریت در مورد دارایی اقلیت تصمیم گیری کنند، باید دانست و در ک کرد که اقلیت جزیی جداپذیر از کل است.

در شرکت‌های تعاونی با توجه به اینکه قانونگذار اهرم نظارتی دیگری به نام اداره تعاون را پیش‌بینی کرده و طبق قانون اداره تعاون می‌تواند با ناظرات بر عملکرد مدیران شرکت در دعوت از سهامداران، برگزاری مجمع‌عام، رعایت مقررات قانونی در باب کیفیت اداره شرکت، استفاده بهینه از منابع مالی شرکت به پیشبرد اهداف تعاونی کمک کند. چنانچه اداره کنندگان شرکت با نقض مقررات قانونی حقوق سهامداران اقلیت را نادیده بگیرند می‌توانند از طریق این مرجع نظارتی احفاف حق کرده و مانع سواستفاده مدیران و سهامداران اکثریت شوند، علاوه بر این امکان طرح دعوای کیفری توسط هریک از سهامداران با موضوع خیانت در امانت و طرح دعوای حقوقی با موضوع مطالبه خسارت و ضرر و زیان وارد به عضو که از امهال و حضور مدیران وارد شده تدبیر قانونی هستند که برای حفظ حقوق اقلیت در شرکت‌های تعاونی اندیشیده شده است. به هر ترتیب امیدوار است حقوق اقلیت افراد در همه مسائل من جمله اقلیت سهامداران در شرکت‌های سهامی و تعاونی که موضوع این پایان نامه است محترم شمرده شود.

فهرست منابع و مأخذ

۱. افتخاری، جواد، ۱۳۸۴، شرکت‌های تجاری، انتشارات ققنوس.
۲. اسکینی، ریعا، ۱۳۷۹، شرکت‌های تجاری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۳. ——، ۱۳۷۷، حقوق تجارت، انتشارات سمت، جلد ۱ و ۲.
۴. اعظمی زنگنه، عبدالحمید، ۱۳۴۶، حقوق بازرگانی، انتشارات تهران.
۵. پاسبان، محمدرضا، ۱۳۸۹، حقوق شرکت‌های تجاری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۶. ——، ۱۳۹۰، حقوق شرکت‌های تجاری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۷. ثمری، هاله، ۱۳۹۲، حقوق اقليت در شرکت‌های سهامی، وبلاگ حقوقی.
۸. حسنی، حسن، ۱۳۹۰، حقوق تعاوینها، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۹. ——، ۱۳۷۰، حقوق تعاون، انتشارات دانشگاه تهران، جلد ۱.
۱۰. رسائی نیا، ناصر، ۱۳۸۳، کلیات حقوق بازرگانی (تجارت)، انتشارات دریچه، چاپ ۶.
۱۱. ستوده تهرانی، حسن، ۱۳۴۶، حقوق تجارت، انتشارات دانشگاه تهران، جلد ۱ و ۲.
۱۲. ——، ۱۳۸۶، حقوق تجارت، انتشارات دانشگاه تهران.
۱۳. ساکت، محمد حسین، ۱۳۸۶، شخصیت و اهلیت در حقوق مدنی، انتشارات جنگل.
۱۴. ——، ۱۳۴۳، حقوق تجارت، تهران: انتشارات علمی.
۱۵. صفار، محمد جواد، ۱۳۷۳، شخصیت حقوقی، تهران: نشر دانا.